

Міністерство освіти і науки України
Національний університет кораблебудування
імені адмірала Макарова
Херсонський навчально-науковий інститут

Кафедра економіки

О8811

ЗАТВЕРДЖЕНО
Заступник директора з
навчальної роботи
к.т.н., проф. Дудченко О.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Financial Management

рівень вищої освіти *другий (магістерський)*

тип дисципліни *обов'язкова*

мова викладання *українська*

Херсон – 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», освітньо-професійної програми «Бізнес і приватне підприємництво».

«15» листопада 2023 року. – 25 с.

Розробник: Надточій І.І., доктор екон. наук, професор.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» узгоджено з гарантом освітньої програми

Гарант освітньої програми

«Бізнес і приватне підприємництво»

доктор екон. наук, професор

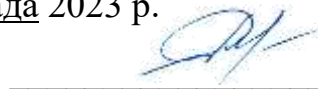

О.Е. Ломоносова

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» розглянуто на засіданні кафедри економіки.

Протокол № 4 від «15» листопада 2023 р.

В.о. завідувача кафедри

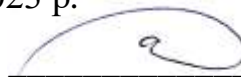

А.В. Руснак

Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» затверджена методичною радою ХННІ НУК.

Протокол № 4 від «16» листопада 2023 р.

Голова МР ХННІ НУК

О.М. Дудченко

© ХННІ НУК, 2023, рік

© Надточій І.І., 2023 рік

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	6
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисциплін.....	7
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування.....	12
7. Форми поточного та підсумкового контролю.....	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання	17
9. Засоби навчання	18
10. Рекомендовані джерела інформації	18
Додаток.....	20

ВСТУП

Анотація

Освітньою програмою «Бізнес і приватне підприємництво» підготовки магістрів передбачено набуття здобувачами вищої освіти системи базових знань з теорії та практики управління фінансами підприємств, операційною та інвестиційною діяльністю, формування стратегії і тактики фінансового забезпечення суб'єктів господарювання.

Програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» розрахована на здобувачів вищої освіти, які вивчили мікроекономіку, макроекономіку, економіку підприємства, менеджмент, економіку праці та соціально-трудова відносини, підприємницькі ризики. Програма передбачає комплексне застосування набутих компетенцій для розв'язування задач щодо використання інструментів фінансового аналізу підприємств з метою прийняття подальших фінансових та інвестиційних рішень.

Дисципліна «Фінансовий менеджмент» носить міждисциплінарний характер, вона забезпечує підготовку здобувачів вищої освіти до вивчення навчальних дисциплін «Прийняття управлінських рішень у кризових та надзвичайних ситуаціях», «Управління якістю», «Управління проектами», а також розробку відповідних розділів кваліфікаційної роботи.

Ключові слова: менеджмент, аналіз, грошовий потік, фактори управління, фінансові ресурси, фінансові ризики, планування, антикризове управління.

Annotation

The educational program «Business and private entrepreneurship» of master's training provides for the acquisition by students of higher education of a system of basic knowledge in the theory and practice of managing the finances of enterprises, operational and investment activities, the formation of strategies and tactics of financial support of economic entities.

The program of the academic discipline «Financial Management» is designed for students of higher education who have studied microeconomics, macroeconomics, enterprise economics, management, labor economics and social-labor relations, entrepreneurial risks. The program provides for the comprehensive application of acquired competencies to solve problems related to the use of financial analysis tools of enterprises in order to make further financial and investment decisions.

The discipline «Financial Management» is interdisciplinary in nature, it ensures the preparation of students of higher education to study the academic disciplines «Making managerial decisions in crisis and emergency situations», «Quality management», «Project management», as well as the development of relevant sections of the qualification work.

Key words: management, analysis, cash flow, management factors, financial resources, financial risks, planning, anti-crisis management.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань 07 – Управління та адміністрування	Обов'язкова	
Модулів – 3		Рік підготовки	
Змістових модулів – 3		1-й	1-й
Електронна адреса на сайті ХННІ НУК: http://kb.nuos.edu.ua/Licensing%20and%20accreditation%20specialties/Business_trade_and_exchange_activities.html	Спеціальність 076 – «Підприємництво та торгівля» Освітньо-професійна програма «Бізнес і приватне підприємництво»	Семестри	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - курсова робота		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 180		Лекції	
		1-й семестр - 30 год.	12 год.
		Практичні	
		1-й семестр - 30 год.	12 год.
	Лабораторні		
		-	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 1-й семестр – 4; самостійної роботи студента: 1-й семестр – 8.	Освітній рівень: другий (магістерський)	Самостійна робота	
		1-й семестр - 120 год.	156 год.
		Індивідуальні завдання: год.	
		-	
		Види контролю: 1-й семестр – екзамен, курсова робота	
		Форма контролю: комбінована (письмовий контроль, тестовий контроль)	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» є формування у здобувачів вищої освіти відповідно до освітньої програми таких компетентностей:

1) інтегральну компетентність:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначених умов і вимог;

2) загальні компетентності:

ЗК2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

3) предметні компетентності:

ФК3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва, торгівлі та/або біржової діяльності.

ФК4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

ФК6*. Розуміння сутності та методологічних основ фінансового менеджменту, управління фінансовими ризиками та застосування інструментів антикризового управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення даної дисципліни є дисципліни: «Фінанси», «Економіка підприємства», «Менеджмент», «Економіка праці та соціально-трудова відносини», «Підприємницькі ризики».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти таких результатів навчання:

ПР2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва, торгівлі і біржової діяльності та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПР3. Вміти розробляти заходи матеріального і морального заохочення та застосовувати інші інструменти мотивування персоналу й партнерів для досягнення поставленої мети.

ПР9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької, торговельної та/або біржової діяльності.

ПР10. Вміти вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких, торговельних та/або біржових структур за умов невизначеності та ризиків.

ПР14*. Організувати систему фінансового менеджменту на підприємстві, аналітичну роботу, фінансове планування, антикризове фінансове управління.

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи фінансового менеджменту

Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту.

Теоретичні засади і сутність фінансового менеджменту. Суб'єкти фінансового менеджменту. Об'єкти фінансового менеджменту. Функції і механізм фінансового менеджменту.

Джерела інформації: [1, с. 7-27; 2, с. 7-25; 5, с. 9-26; 8, с. 9-21].

Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту.

Організаційне забезпечення фінансового менеджменту. Інформаційне забезпечення фінансового менеджменту. Управлінська звітність.

Джерела інформації: [1, с. 28-45; 2, с. 31-50].

Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві.

Сутність і види грошових потоків підприємства. Методи розрахунку величини грошового потоку та оцінка руху грошових коштів підприємства. Шляхи оптимізації грошових потоків підприємства. Управління електронними грошовими потоками.

Джерела інформації: [1, с. 64-86; 2, с. 377-393; 8, с. 26-39].

Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках.

Час як фактор у фінансових розрахунках. Методи урахування податків та інфляції. Криві доходності інвестицій. Аналіз часових рядів і методи фінансового прогнозування.

Джерела інформації: [3, с. 26-39; 8, с. 45-51].

Тема 5. Управління прибутком.

Сутність, функції та роль прибутку в умовах ринкової економіки. Формування та використання прибутку в ринкових умовах. Аналіз рентабельності. Оптимізація управління прибутком підприємства.

Джерела інформації: [1, с. 87-110; 3, с. 61-74; 8, с. 56-68].

Тема 6. Управління активами.

Управління основним капіталом. Нематеріальні активи підприємства, методи їх оцінки та управління. Регулювання оборотних активів підприємства. Управління вартістю компанії як цілісного майнового комплексу.

Джерела інформації: [2, с. 201-251; 3, с. 107-126; 5, с. 98-109].

Модуль 2.

Змістовий модуль 2. Управління структурою капіталу та інвестиціями підприємства

Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу.

Структура власного капіталу. Вартість елементів власного капіталу. Структура позикового капіталу. Вартість елементів позикового капіталу. Середньозважена вартість капіталу підприємства.

Джерела інформації: [2, с. 263-320; 3, с. 168-175; 5, с. 110-124].

Тема 8. Управління інвестиціями.

Сутність інвестиційної діяльності підприємства. Види інвестицій. Показники ефективності інвестицій. Чистий приведений дохід. Внутрішня норма доходності. Термін окупності інвестицій. Рентабельність інвестицій.

Джерела інформації: [2, с. 333-366; 3, с. 128-144; 8, с. 118-134].

Тема 9. Управління фінансовими ризиками

Класифікація фінансових ризиків підприємства. Методи оцінки фінансових ризиків. Диверсифікація інвестицій і мінімізація ризику фінансового портфеля підприємства. Управління валютними ризиками підприємства.

Джерела інформації: [2, с. 399-459; 5, с. 187-202; 8, с. 154-165].

Тема 10. Аналіз фінансових звітів.

Сутність діагностичного аналізу підприємства. Ключові фінансові показники діяльності підприємства. Аналіз показників прибутковості (рентабельності) та ділової активності підприємства по системі «Дюпон». Методика оцінювання кредитоспроможності позичальника.

Джерела інформації: [1, с. 223-245; 8, с. 139-149].

Тема 11. Внутрішньфірмове фінансове прогнозування та планування.

Загальні принципи фінансового планування. Стратегічне планування діяльності. Методичні засади процесу бюджетування на підприємстві. Аналіз беззбитковості та цільове планування прибутку.

Джерела інформації: [1, с. 246-265; 2, с. 61-91; 8, с. 169-185].

Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві.

Антикризове індикативне планування. Фінансовий аналіз за відкритими даними. Напрями стабілізації показників фінансового стану підприємства при загрозі банкрутства. Методи реструктуризації підприємств.

Джерела інформації: [1, с. 201-222; 2, с. 471-499; 8, с. 190-202].

Модуль 3.

Змістовий модуль 3. Курсова робота

Визначення теми курсової роботи та складання плану. Затвердження теми і плану курсової роботи у керівника. Підбір і вивчення рекомендованої літератури. Складання бібліографії. Збір та обробка фактичних і статистичних даних. Класифікація, систематизація та опрацювання даних згідно з послідовністю розділів плану курсової роботи. Проведення розрахунків, обґрунтування пропозицій, побудова таблиць та графіків, формування висновків та здійснення редагування. Написання тексту і оформлення курсової роботи. Захист курсової роботи.

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва змістових модулів і тем дисципліни	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Разом	у тому числі			Разом	у тому числі		
		Лекції	Практична робота	Самостійна робота		Лекції	Практична робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1								
Змістовий модуль 1. Системна характеристика планування діяльності підприємства								
Тема 1. Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	3	1	1	1	6	1	1	4
Тема 2. Система забезпечення фінансового менеджменту	6	2	2	2	6	1	1	4
Тема 3. Управління грошовими потоками на підприємстві	12	4	4	4	10	1	1	8
Тема 4. Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	6	2	2	2	6	1	1	4
Тема 5. Управління прибутком	6	2	2	2	7	1	1	5
Тема 6. Управління активами	12	4	4	4	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 1	45	15	15	15	45	6	6	33
Модуль 2								
Змістовий модуль 2. Планування ресурсного забезпечення діяльності підприємства								
Тема 7. Вартість і оптимізація структури капіталу	6	2	2	2	6	1	1	4
Тема 8. Управління інвестиціями	6	2	2	2	6	1	1	4
Тема 9. Управління фінансовими ризиками	12	4	4	4	10	1	1	8
Тема 10. Аналіз фінансових звітів	12	4	4	4	6	1	1	4
Тема 11. Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	3	1	1	1	7	1	1	5
Тема 12. Антикризове фінансове управління на підприємстві	6	2	2	2	10	1	1	8
Разом за змістовим модулем 2	45	15	15	15	45	6	6	33

Продовження таблиці

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 3								
Змістовий модуль 3. Курсова робота								
1. Визначення теми курсової роботи та складання плану. Затвердження теми і плану курсової роботи у керівника	10	-	-	10	10	-	-	10
2. Підбір і вивчення рекомендованої літератури. Складання бібліографії. Коригування плану курсової роботи	20	-	-	20	20	-	-	20
3. Збір та обробка фактичних і статистичних даних. Класифікація, систематизація та опрацювання даних згідно з послідовністю розділів плану курсової роботи	20	-	-	20	20	-	-	20
4. Проведення розрахунків, обґрунтування пропозицій, побудова таблиць та графіків, формування висновків та здійснення редагування. Уточнення планів з урахуванням матеріалу	20	-	-	20	20	-	-	20
5. Консультація з питань оформлення курсової роботи. Написання тексту і оформлення курсової роботи. Підготовка до захисту курсової роботи. Консультація з різних загальних питань	20	-	-	20	20	-	-	20
6. Захист курсової роботи	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим модулем 3	90	-	-	90	90	-	-	90
Усього годин	180	30	30	120	180	12	12	156

Примітка: для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання читаються оглядові лекції за темами модулів в обсягах відповідно до таблиці.

5.2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Теоретичні та організаційні основи фінансового менеджменту	1	1
2	Система забезпечення фінансового менеджменту	2	1
3	Управління грошовими потоками на підприємстві	4	1
4	Визначення вартості грошей у часі та її використання у фінансових розрахунках	2	1
5	Управління прибутком	2	1
6	Управління активами	4	1
7	Вартість і оптимізація структури капіталу	2	1
8	Управління інвестиціями	2	1
9	Управління фінансовими ризиками	4	1
10	Аналіз фінансових звітів	4	1
11	Внутрішньофірмове фінансове прогнозування та планування	1	1
12	Антикризове фінансове управління на підприємстві	2	1
Разом		30	12

5.3. Розподіл годин самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		
		Норматив	Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до лекційних занять	0,5 год / лекцію	6	12
2	Підготовка до практичних занять	0,5-1 год/1 заняття	6	12
3	Підготовка до поточного модульного контролю	підготовка до контрольних заходів – 5 (12) год. на 1 захід	10	-
4	Підготовка до екзамену		5	12
5	Виконання контрольної роботи	мінімум 15 годин на 1 роботу	-	30
6	Виконання курсової роботи	90 год. на 1 роботу	90	90
Разом			120	156

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

В якості методів навчання для всіх видів занять використовується:

- робота з літературою, як опрацювання різних видів джерел, спрямоване на формування нових знань, їх закріплення, вироблення вмінь і навичок та реалізацію контрольно-корекційної функції в умовах формальної освіти;
- пояснення, як словесне розкриття причинно-наслідкових зв'язків і закономірностей у розвитку природи, людського суспільства і людського мислення.

Для лекційних занять застосовується:

- лекція, як усний виклад навчального матеріалу, що характеризується великим обсягом, складністю логічних побудов, сконцентрованістю розумових образів, доведень і узагальнень;
- ілюстрування, як показ та сприйняття предметів, процесів і явищ у їх символічному зображенні за допомогою плакатів, карт, портретів, фотографій, схем, репродукцій, звукозаписів тощо;
- відеометод, як використання відеоматеріалів для активізації наочно чуттєвого сприймання, що забезпечує більш легке і міцне засвоєння знань в їх образно-понятійній цілісності та емоційній забарвленості.

Для практичних занять застосовується:

- практична робота, як метод поглиблення і закріплення теоретичних знань та перевірки наукових висновків.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є:

- усні відповіді на практичних заняттях;
- поточний модульний контроль у формі тестування;
- контрольні роботи (для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання);
- курсова робота;
- екзамен.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення здобувача вищої освіти оцінюються за 100-бальною системою університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного екзамену.

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – 40 балів. Право здавати заключний екзамен дається здобувачу вищої освіти, якій з урахуванням максимальних балів проміжних оцінок і заключного екзамену набирає не менше 60 балів. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться після вивчення кожного з модулів дисципліни. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час виконання завдань практичних робіт.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни проводиться після закінчення її вивчення у комбінованій формі проведення екзамену (тестування та усна компонента).

При виставленні підсумкової оцінки (балів) з навчального курсу враховуються результати поточного контролю.

Виконання контрольної роботи є обов'язковою умовою для здобувачів вищої освіти, що навчаються за заочною формою. Завдання для контрольних робіт добираються з теоретичних питань і тестів, що охоплюють зміст робочої програми дисципліни.

Виконання курсової роботи є обов'язковою умовою для здобувачів вищої освіти, що навчаються за денною та заочною формою і має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які здобувачі одержують у процесі навчання, а також застосування знань на практиці. Курсова робота виконується самостійно і не входить до тижневого аудиторного навантаження здобувача. Виконання курсової роботи дає змогу здобувачу навчитися самостійно використовувати та узагальнювати теоретичні положення та інформаційні матеріали, формулювати власні погляди стосовно невирішених проблем та обґрунтовувати висновки і пропозиції, спрямовані на розв'язання їх.

Оцінювання курсової роботи проводиться окремо за 100-бальною системою університету.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

7.1. Форми контролю результатів навчальної діяльності здобувачів вищої освіти та їх оцінювання

Практична робота

Бал	Критерії оцінювання
4	Робота виконана у встановлений термін. Здобувач вищої освіти самостійно визначає тип задачі чи ситуаційного завдання і раціонально вирішує. Може розв'язувати комбіновані задачі. Звіт відповідає встановленим вимогам.
3	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Здобувач вищої освіти наводить потрібні формули. Розв'язує задачу чи ситуаційне завдання користуючись алгоритмом. Складений звіт містить неточності у висновках та помилки.
2	Здобувач вищої освіти складає скорочену умову задачі чи ситуаційного завдання, робить обчислення лише за готовою формулою.
0	Здобувач вищої освіти не розв'язує задачі та ситуаційні завдання.

Критерії оцінювання поточного модульного контролю знань здобувачів вищої освіти у формі тестування (для денної форми навчання)

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

7.2. Узагальнюючі результати поточного контролю знань здобувачів вищої освіти за модулями та формами навчання

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Виконання практичних робіт	10 роб. × 4 бали = 40 балів	5 роб. × 4 бали = 20 балів
Поточний модульний контроль	2 МКР × 10 балів = 20 балів	-
Виконання контрольних робіт	-	2 роб. × 20 балів = 40 балів
Всього	60	60

Система нарахування рейтингових балів та критерії оцінювання контрольної роботи (для заочної форми навчання)

Бал	Критерії оцінювання
20	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, аргументовано і у правильній послідовності. Використані не тільки рекомендовані джерела інформації, а й новітні, самостійно знайдені у періодичних виданнях та в інтернет-ресурсах. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота достатньо ілюстрована, оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти вільно орієнтується в матеріалах
15	Робота виконана у встановлений термін. Матеріал викладено у достатньому обсязі, логічно. Використані рекомендовані джерела інформації. Правильно сформульовані узагальнюючі висновки. Робота оформлена акуратно, з дотриманням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти орієнтується в матеріалах, у відповідях є неточності
10	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено у правильній послідовності, але недостатньо повно. Недостатньо використані рекомендовані джерела інформації. Висновки сформульовані формально або не зв'язані з матеріалами роботи. В оформленні роботи є порушення вимог до технічної документації. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти в цілому орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки та неточності
5	Робота виконана з порушенням встановлених термінів. Матеріал викладено безсистемно, висновки сформульовані формально або відсутні. Робота оформлена неохайно, з порушенням вимог до технічної документації. Під час захисту роботи здобувач вищої освіти слабо орієнтується в матеріалах, у відповідях є помилки
0	Роботу не виконано

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти у формі комплексного екзамену

Підсумковий контроль знань здобувачів вищої освіти складається з тестування та усної відповіді на три контрольних питання.

Критерії оцінювання тестування здобувачів вищої освіти

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Критерії оцінювання усної відповіді здобувачів вищої освіти

Бал	Критерії оцінювання
10	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно й аргументовано його висвітлює, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань; вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
8	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його висвітлює, розкриває зміст теоретичних запитань, послуговується науковою термінологією. Проте виклад окремих питань недостатньо змістовний та аргументований, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
6	Здобувач вищої освіти загалом володіє навчальним матеріалом, висвітлює його основний зміст під час усних виступів, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації. Допускає окремі суттєві неточності та помилки.
4	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, висвітлює його фрагментарно, без обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускає суттєві неточності.
2	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі висвітлити зміст питань, допускаючи при цьому суттєві помилки.
0	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань.

Оцінювання курсової роботи проводиться окремо за 100-бальною системою університету

Критерії оцінювання курсової роботи

Параметри оцінювання	Кількість балів	Критерії оцінювання за бальною шкалою
1	2	3
Пояснювальна записка	40	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась систематично та вчасно подана на перевірку науковому керівнику у відповідності із планом виконання курсової роботи
	35	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; визначення ступеню розробленості проблеми дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; адекватність обраних методів предмету дослідження, грамотне використання методів (процедура, обробка, інтерпретація результатів); використання методів математичної статистики; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи

1	2	3
	30	Зміст роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання курсової роботи
	20	Робота, оформлена за вимогами, які пред'являються до курсових робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації
	15	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
	5	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає вимогам, які пред'являються до курсових робіт. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер
Ілюстративна частина	20	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, матеріали ілюстрації підготовлені відповідно до вимог що висуваються
	15	Презентація гарно організована, доповідь супроводжується ілюстративними матеріалами, на які не завжди дано посилання у доповіді або ілюстративні матеріали оформлені з незначними зауваженнями
	10	Ілюстративні матеріали низької якості, в організації презентації спостерігається невпевненість
	5	Ілюстративні матеріали низької якості, в доповіді немає посилань на ілюстративні матеріали
Захист роботи	40	Доповідь логічно побудована, здобувач чітко та стисло викладає основні результати дослідження, показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції по темі дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання
	35	Здобувач спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, дає правильні відповіді на всі запитання, але не завжди упевнений в аргументації, чи не завжди коректно її формулює
	30	Здобувач спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження, належно обґрунтовує положення роботи, але допускає неточності у відповідях на запитання
	25	Здобувач спроможний чітко та стисло викласти основні результати дослідження але допускає суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовує положення роботи
	20	Здобувач невпорядковано викладає основні результати дослідження, намагається дати відповідь на поставлені запитання і робить спроби аргументувати положення роботи

Продовження таблиці

	15	Здобувач непорядковано викладає основні результати дослідження робить спроби аргументувати положення роботи, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання
	10	Здобувач демонструє задовільні знання з теми дослідження, але не може впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії, та належно обґрунтувати положення роботи
	5	Здобувач непорядковано викладає основні результати дослідження, не спроможний дати відповідь на запитання, відстоювати свою позицію

8. Критерії оцінювання результатів навчання

№ змістового модуля	Тема	Денна форма		Заочна форма	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
1	2	3	4	5	6
ЗМ 1	T3	Практична робота № 1	4	-	-
	T4	Практична робота № 2	4	Практична робота № 2	4
	T5	Практична робота № 3	4	-	-
	-	-	-	Контрольна робота	20
ПМК 1			10	-	-
ЗМ 2	T6	Практична робота № 4	4	-	-
	T7	Практична робота № 5	4	Практична робота № 5	4
	T8	Практична робота № 6	4	-	-
	T9	Практична робота № 7	4	Практична робота № 7	4
	T10	Практична робота № 8	4	-	-
	T11	Практична робота № 9	4	Практична робота № 9	4
	T12	Практична робота № 10	4	Практична робота № 10	4
	-	-	-	Контрольна робота	20
ПМК 2			10	-	-
Підсумковий контроль	Екзамен, в т.ч.		40	Екзамен, в т.ч.	40
	Тестування		10	Тестування	10
	Усна відповідь		30	Усна відповідь	30
Сума			100		100

Схема оцінювання курсової роботи здобувачів вищої освіти (для денної та заочної форм навчання)

№ модуля	Параметри оцінювання	Кількість балів
ЗМ 3	Пояснювальна записка	40
	Ілюстративна частина	20
	Захист роботи	40
Разом		100

9. Засоби навчання

Технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, персональні комп'ютери з підключенням до мережі Інтернет.

При проведенні занять за дистанційною формою навчання використовуються дистанційні платформи й інформаційно-комунікаційні технології (Moodle, Google Classroom, DingTalk, ZOOM Cloud Meetings, Skype, Viber, WeChat, Telegram, соціальні мережі тощо).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Аранчій В.І., Томілін О.О., Дорогань-Писаренко Л.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник. РВВ ПДАУ. 2021. 300 с.
2. Вахович І. М. Фінансовий менеджмент: магістерський курс : навч. посіб. 3-тє вид., змінене і доп. Луцьк : Надстир'я, 2023. 640 с.
3. Жигалкевич Ж. М., Кам'янська О. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022. 214 с.
4. Сороківська М. В., Юсипович О. І. Фінансовий менеджмент : (математичний інструментарій) : навчальний посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 281 с.
5. Томілін, О.О., Дорогань-Писаренко, Л.О., Аранчій, Д.С. Сучасні технології фінансового менеджменту: навч. посіб. Полтава: ПДАУ, 2023. 218 с.
6. Тридід О. М. , Азаренкова Г. М., Біломістний О. М., Орехова К. В. Фінансовий менеджмент у запитаннях та відповідях : навчальний посібник. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 382 с.
7. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Гукалюк А.Ф., Західна О.Р., Сич О.А., Шушкова Ю.В.]; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 724 с.
8. Шевченко Н. В., Мельник С. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 224 с.

Допоміжна література

9. Brigham E., Ehrhardt M.. Financial Management: Theory & Practice 16th Editio. Cengage Learning, 2020. 1186 p.
10. Дема Д. І., Дорохова Л. М. Фінансовий менеджмент : підручник. Житомир, 2018. 320 с.
11. Економіка і менеджмент 2023: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 6–7 квіт. 2023 р. : у 6 т. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2023.
12. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент : підручник. Київ, 2019. 520 с.

13. Пазинич В. І. Фінансовий менеджмент : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 408 с.

14. Партин Г. О., Селюченко Н. Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 388 с.

15. Фінансовий менеджмент : підручник. / Петро Бечко та ін. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

16. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

17. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

18. Загальнодоступна інформаційна база даних Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. URL: <https://stockmarket.gov.ua>

19. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua>

20. Інформаційно-пошукова система законодавчих і нормативних документів України. URL: <https://http://www.rada.gov.ua>

21. Міністерство економіки України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-ekonomiky-ukraini>.

22. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

23. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.

24. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <https://www.kmu.gov.ua/catalog/ministerstvo-finansiv-ukraini>.

25. Офіційний сайт ХННІ НУК. URL: <http://kb.nuos.edu.ua>.

26. Сайт Державної служби статистики України. URL: <https://http://www.ukrstat.gov.ua>.

27. Сайт Національного Інституту стратегічних досліджень. URL: <https://www.niss.gov.ua>

28. Цивільний кодекс України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

Доктор екон. наук, професор

І.І. Надточій

Питання для модульного контролю знань

Контрольні питання до 1-го модуля

1. Роль та значення фінансового менеджменту в управлінні підприємством.
 2. Еволюційні етапи становлення та розвитку «Фінансового менеджменту», як науки.
 3. Теоретичні концепції та моделі фінансового менеджменту.
 4. Концептуальні підходи до визначення мети та завдань фінансового менеджера на підприємстві.
 5. Визначення поточних, тактичних та стратегічних цілей підприємства з точки зору фінансового менеджменту.
 6. Характеристика складових елементів фінансового менеджменту на підприємстві.
 7. Процес реалізації механізму фінансового менеджменту на підприємстві.
 8. Роль та значення організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
 9. Процес оптимізації системи організаційного управління підприємством.
 10. Джерела інформаційного забезпечення фінансового менеджменту.
 11. Система організаційного забезпечення фінансового менеджменту.
 12. Фінансова служба в системі управління підприємством.
 13. Основні підходи до організації фінансового управління підприємством.
 14. Інформаційне забезпечення системи управління фінансами підприємства та його компоненти.
 15. Бухгалтерський облік та фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення управління фінансами.
 16. Внутрішні джерела формування інформаційної бази фінансового менеджменту.
 17. Зовнішні джерела формування інформаційної бази фінансового менеджменту.
 18. Користувачі фінансової інформації та їх класифікація.
 19. Основні функціональні обов'язки фінансового менеджера.
 20. Грошові потоки: сутність, класифікація, основні засади управління.
 21. Характеристика вхідних та вихідних грошових потоків підприємства.
- Взаємозв'язок між видами діяльності підприємства.
22. Основні принципи управління грошовими потоками підприємства.
 23. Методичні підходи до визначення чистого грошового потоку підприємства: прямий та непрямий методи.
 24. Звіт про рух грошових коштів, його інформаційно-аналітичне значення.

25. Основні принципи та напрями аналізу грошових потоків підприємства.

26. Залежність якості управління підприємством від структури грошових потоків.

27. Синхронність і збалансованість вхідного і вихідного грошових потоків підприємства. Фінансовий цикл і касовий розрив.

28. Базові положення управління грошовими потоками підприємства від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності.

29. Об'єкти оптимізації грошових потоків. Фактори, що впливають на оптимізацію грошових потоків підприємства.

30. Принципи і методи планування грошових потоків підприємства. Платіжний календар та його значення.

31. Економічна сутність концепції вартості грошей у часі.

32. Спільні та відмінні риси процесів нарощення та дисконтування.

33. Приклади практичного використання теперішньої вартості грошей.

34. Напрямки використання декурсивного та антисипативного способу нарахування відсотків.

35. Критерії та методи оцінювання ефективності фінансових операцій.

36. Основні підходи до корегування очікуваної вартості грошових потоків у зв'язку з інфляцією.

37. Використання фінансових таблиць для спрощення розрахунків.

38. Зміна майбутньої вартості грошей при збільшенні періоду інвестування.

39. Сутність ануїтету як різновиду грошового потоку.

40. Економічне значення фінансової ренти.

41. Основні підходи до визначення вартості довічної ренти.

42. Існуючі напрямки обчислення майбутньої та теперішньої ануїтету.

43. Особливості застосування схем пренумерандо та постнумерандо.

44. Специфіка застосування еквівалентних відсоткових ставок при прийнятті інвестиційних рішень.

45. Застосування ефективної відсоткової ставки у банківській діяльності.

46. Зміст та завдання управління прибутком підприємства.

47. Механізм формування прибутку підприємства.

48. Особливості управління доходами підприємства.

49. Управління витратами підприємства та його значення.

50. Операційний аналіз: основні допущення, аналітичний інструментарій, можливості.

51. Роль операційного аналізу в управлінні прибутком.

52. Особливості розроблення та реалізації асортиментної політики на підприємстві.

53. Розподіл та використання чистого прибутку: фактори та напрями.

54. Дивідендна політика підприємства: етапи, підходи та типи.

55. Оцінювання ефективності формування і використання чистого прибутку підприємства.

Контрольні питання до 2-го модуля

1. Сутність капіталу підприємства, специфіка та джерела його формування.
2. Сутність вартості капіталу та її аналітичне значення. Середньозважена вартість капіталу підприємства.
3. Особливості визначення вартості власного капіталу підприємства та його складових елементів.
4. Особливості визначення вартості позикового капіталу підприємства та його складових елементів.
5. Ефект фінансового левериджу, порядок його розрахунку.
6. Механізм фінансового левериджу та його взаємодія із операційним левериджем.
7. Вплив фінансового ризику підприємства на сукупний ризик його діяльності.
8. Структура капіталу підприємства та основний інструментарій її оптимізації.
9. Економічна сутність та класифікація інвестицій.
10. Сутність та завдання управління інвестиціями.
11. Інвестиційна політика підприємства, принципи її формування.
12. Форми реальних інвестицій та особливості управління ними.
13. Класифікація інвестиційних проектів. Основні принципи оцінювання інвестиційних проектів.
14. Методи оцінювання ефективності реальних інвестиційних проектів.
15. Форми фінансових інвестицій та особливості управління ними.
16. Цінні папери, їх класифікація. Методи оцінювання ефективності окремих фінансових інструментів інвестування.
17. Сутність інвестиційного портфелю та характеристика його основних типів. Етапи формування портфелю інвестицій (інвестиційного портфелю).
18. Базові положення моделі Марковіца, моделі оцінювання капітальних активів, теорії арбітражного ціноутворення.
19. Поняття фінансового ризику та передумови його виникнення. Ризик як історична і економічна категорія.
20. Основні види фінансових ризиків в діяльності підприємства та їх характеристика.
21. Класифікація фінансових ризиків.
22. Основні механізми нейтралізації фінансових ризиків та особливості їх застосування.
23. Сутність, задачі, принципи управління фінансовими ризиками підприємства.
24. Функції управління фінансовими ризиками підприємства.
25. Зміст процесу управління фінансовими ризиками підприємства.
26. Значення деривативів в управлінні фінансовими ризиками.
27. Характеристика біржових і позабіржових деривативів.
28. Зміст основних форм фінансової звітності підприємства.

29. Зміст основних розділів бухгалтерського балансу підприємства. Взаємозв'язок між активом і пасивом балансу.
30. Види оцінок, які використовують для визначення балансової вартості активів.
31. Склад зобов'язань і забезпечень підприємства.
32. Склад та структура звіту про фінансові результати підприємства.
33. Види надходжень та витрат коштів, які пов'язані з операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства.
34. Алгоритм визначення чистого прибутку підприємства.
35. Характеристика основних розділів звіту про рух грошових коштів підприємства.
36. Характеристика звіту про власний капітал підприємства.
37. Порядок оцінювання власного капіталу підприємства.
38. Основні напрями та завдання аналізу фінансової звітності підприємства.
39. Методи і прийоми фінансового аналізу підприємства.
40. Групи показників оцінки фінансового стану підприємства.
41. Оцінка фінансового стану підприємства з урахуванням ступеня ліквідності активів.
42. Методика визначення типу фінансової стійкості підприємства.
43. Значення фінансового прогнозування в діяльності підприємства.
44. Види і методи фінансових прогнозів.
45. Роль фінансового планування в діяльності підприємства.
46. Форми фінансового планування та види планів.
47. Підсистеми фінансового планування.
48. Етапи формування фінансової стратегії.
49. Типи планів і бюджетів, що застосовуються у системі фінансового планування.
50. Методи фінансового планування.
51. Способи бюджетування.
52. Завдання та інструменти фінансового контролінгу.
53. Фінансова криза на підприємстві: сутність, ознаки і джерела виникнення.
54. Поняття, види та причини банкрутства підприємства.
55. Методи прогнозування та діагностики банкрутства підприємства.
56. Формування та реалізація політики антикризового фінансового управління підприємством.
57. Сутність, форми та механізм фінансової стабілізації підприємства.
58. Внутрішні і зовнішні механізми фінансової стабілізації підприємства.
59. Сутність і форми фінансової санації підприємства.
60. Оцінювання ефективності та наслідків санації підприємства.
61. Фінансова санація підприємства як елемент антикризового управління.
62. Сутність, форми та механізм проведення реструктуризації підприємства.

Орієнтовна тематика курсових робіт

1. Управління рухом та джерелами грошових коштів підприємства.
2. Формування та управління прибутком підприємства.
3. Управління формуванням та розподілом прибутку підприємства.
4. Управління фінансовими результатами підприємства.
5. Управління операційним прибутком підприємства.
6. Управління оборотними активами підприємства.
7. Управління необоротними активами підприємства.
8. Дебіторська заборгованість в системі фінансового управління підприємством.
9. Управління та оптимізація структури капіталу підприємств.
10. Методи визначення та управління вартістю капіталу.
11. Порядок формування та управління власним капіталом підприємства.
12. Особливості формування та управління позиковим капіталом.
13. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.
14. Управління фінансовою стабільністю підприємства.
15. Оцінка та управління фінансовою стійкістю підприємства.
16. Управління діловою активністю підприємства.
17. Управління рентабельністю підприємства.
18. Управління кредиторською заборгованістю підприємства.
19. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства та управління його неплатоспроможністю.
20. Фінансові аспекти санації підприємства-боржника.
21. Оцінка ефективності антикризового фінансового управління.
22. Управління кредитоспроможністю підприємства.
23. Управління інвестиційною привабливістю підприємства.
24. Управління портфельними інвестиціями підприємства.
25. Управління реальними інвестиціями підприємства в системі формування фінансових результатів.
26. Реструктуризація підприємств у системі антикризового фінансового управління.
27. Оцінка та управління фінансовими ризиками підприємства.
28. Основні напрямки удосконалення політики управління оборотними активами.
29. Методи діагностики фінансової неспроможності підприємства.
30. Механізми проведення фінансової санації підприємства.
31. Розробка інвестиційної стратегії підприємства.
32. Управління фінансовими ризиками на підприємстві.
33. Організація фінансового менеджменту на підприємствах.
34. Методи і моделі прогнозування банкрутства підприємств.
35. Розробка і впровадження ефективної дивідендної політики на підприємстві.
36. Методологічні та практичні засади впровадження фінансового контролінгу на підприємстві.

37. Методи і механізми оцінки ефективності фінансових інвестицій.
38. Роль фінансового аналізу і фінансової діагностики в оптимізації управління фінансами підприємства.
39. Впровадження адекватної ринковим умовам системи управління витратами на підприємстві.
40. Амортизаційна політика підприємства як джерело інвестиційних ресурсів.
41. Методи і моделі управління запасами на підприємствах.
42. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств.
43. Методологічні підходи до оцінки вартості підприємств.
44. Методи профілактики фінансових ризиків в ринкових умовах.
45. Впровадження системи бюджетування на підприємствах.
46. Управління портфелем цінних паперів.
47. Наукові засади інтегральної оцінки фінансового стану підприємств.
48. Управління дебіторською заборгованістю на підприємствах.
49. Теорія портфельного інвестування.
50. Механізми антикризового фінансового управління на підприємстві.
51. Інформаційна база фінансового менеджменту.
52. Особливості складання й аналізу консолідованої фінансової звітності.
53. Вибір ефективних джерел фінансування діяльності фірми.
54. Управління грошовими коштами на підприємствах.
55. Управління фінансовою безпекою підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища.
56. Фінансування підприємств за рахунок позикового капіталу.
57. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств.
58. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм.
59. Формування системи комплексної оцінки інноваційно-інвестиційних проектів у виробництві.
60. Актуальні проблеми інтеграції капіталу в умовах науково-технічного прогресу.
61. Методи і форми державної фінансової підтримки санації підприємств.
62. Фінансовий механізм підприємства.
63. Аналіз фінансових ресурсів підприємств.
64. Аналіз і управління фінансовою стійкістю підприємства в ринкових умовах.
65. Розробка плану фінансового оздоровлення неплатоспроможного підприємства.
66. Розробка фінансової стратегії підприємства.
67. Кредитування підприємств в основні та оборотні фонди.
68. Оцінка кредитоспроможності підприємства.
69. Сучасні підходи до формування політики управління оборотними активами на підприємствах.
70. Моделювання в системі фінансового менеджменту.